

THAM LUẬN
CỦA BAN VĂN HÓA - XÃ HỘI HÒND TỈNH BÌNH PHƯỚC
Nội dung: Kinh nghiệm và giải pháp nâng cao chất lượng hoạt động giải
trình, chất vấn và xem xét trả lời chất vấn tại phiên họp
của HÒND và Thường trực HÒND

1. Hoạt động chất vấn tại kỳ họp và hoạt động giải trình của Thường trực HÒND

Hiện nay, Hiến pháp năm 2013, Luật Tổ Chức chính quyền địa phương năm 2015, Luật Tổ chức chính quyền địa phương sửa đổi năm 2019, Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân năm 2015 quy định về hoạt động chất vấn của đại biểu HÒND tại các Điều số 87, Điều 96 Luật Tổ chức chính quyền địa phương, Điều 60 Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và HÒND. Đối với hoạt động chất vấn, giải trình tại phiên họp của Thường trực HÒND được quy định cụ thể tại Điều 104, Luật Tổ chức chính quyền địa phương và Điều 69, Điều 72 của Luật hoạt động giám sát của Quốc hội và HÒND.

Chất vấn tại kỳ họp và phiên giải trình của Thường trực HÒND tỉnh là diễn đàn dân chủ, thể hiện quyền lực của cơ quan dân cử ở địa phương, thể hiện vai trò tích cực của từng đại biểu HÒND cũng như trách nhiệm của lãnh đạo các cơ quan đối với những vấn đề mà cử tri quan tâm.

Thực tế cho thấy khi thực hiện hoạt động chất vấn, giải trình đã góp phần khẳng định vai trò, hiệu quả hoạt động của HÒND tỉnh; giúp cho công tác điều hành phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh có những chuyển biến tích cực. Thông qua hoạt động này đã làm rõ những hạn chế, khó khăn, vướng mắc và nguyên nhân; xác định rõ trách nhiệm trong công tác quản lý, điều hành của các cấp, các ngành, các tổ chức, cá nhân, người đứng đầu cơ quan, đơn vị có liên quan; từ đó đề ra các giải pháp, biện pháp để khắc phục hạn chế bất cập, nhằm nâng cao hiệu quả trong hoạt động quản lý điều hành và tổ chức thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, chấp hành pháp luật ở địa phương, qua đó thống nhất trao đổi, đưa ra các biện pháp tháo gỡ các khó khăn, vướng mắc trong quá trình thực thi pháp luật của nhà nước.

Trong thời gian qua, hoạt động chất vấn và trả lời chất vấn còn một số hạn chế, đó là: Việc thực hiện vai trò, trách nhiệm trong hoạt động chất vấn của đại biểu đôi lúc còn e ngại, dẫn đến chất lượng của hoạt động chất vấn, giải trình đôi lúc còn hạn chế. Việc tham gia nội dung và thực hiện chất vấn, giải trình vẫn tập

trung ở lãnh đạo các Ban HĐND. Nội dung trả lời chất vấn đôi lúc chưa cụ thể, chưa xác định rõ trách nhiệm, nguyên nhân và hướng giải quyết.

2. Một số kinh nghiệm nâng cao chất lượng chất vấn và trả lời chất vấn tại kỳ họp, hoạt động giải trình của Thường trực HĐND

- *Tăng cường công tác chỉ đạo:* Trước mỗi kỳ họp HĐND hoặc phiên giải trình, Thường trực HĐND tỉnh chỉ đạo các Ban HĐND tỉnh, đại biểu HĐND tỉnh chủ động rà soát các vấn đề đề tham mưu cho Thường trực HĐND tỉnh lựa chọn nội dung chất vấn, giải trình phải đảm bảo đúng và trúng các vấn đề đang được đại biểu HĐND và cử tri quan tâm.

- *Công tác điều hành của Chủ tọa:* Phải được đổi mới, linh hoạt trong việc dẫn dắt đại biểu HĐND thực hiện chất vấn, tái chất vấn theo đúng trọng tâm của nhóm câu hỏi chất vấn; đảm bảo ngắn gọn, sắc nét, rõ ý và đi vào chiều sâu của vấn đề. Sau mỗi nội dung chất vấn, Chủ tọa có kết luận rõ ràng, gợi ý chất vấn bổ sung nếu thấy cần để làm rõ vấn đề. Ban hành Kết luận của Chủ tọa tại phiên chất vấn, phiên giải trình bằng văn bản và thực hiện tái chất vấn việc thực hiện Kết luận này tại kỳ họp sau (khi cần thiết).

- *Cách thức chất vấn, giải trình:* Theo từng nhóm chuyên đề, chuyên sâu với phương châm chất vấn đến cùng của vấn đề nhưng mang tính xây dựng, tháo gỡ và nâng cao trách nhiệm của người đứng đầu. Có thể lựa chọn chất vấn trực tiếp hoặc chất vấn bằng văn bản theo nhóm lĩnh vực hoặc theo từng khó khăn, vướng mắc cụ thể.

- *Chủ thể chất vấn:* Khách quan trong việc đánh giá, suy xét các vấn đề từ việc thu nhận các ý kiến, kiến nghị của cử tri, của công dân hay qua giám sát, khảo sát thực tế; không ngại va chạm khi chất vấn hoặc phát biểu ý kiến bảo vệ các quan điểm của mình, giúp HĐND có quyết định, kiến nghị đúng đắn, phù hợp với các quy định của pháp luật, bảo đảm tính khả thi.

- *Mở rộng đối tượng người trả lời chất vấn:* Ngoài lãnh đạo UBND, ủy viên UBND, người đứng đầu các cơ quan chuyên môn của UBND tỉnh, Thường trực HĐND tỉnh mời và yêu cầu Chủ tịch UBND cấp huyện tham dự kỳ họp sẵn sàng trả lời chất vấn. Đối tượng được chất vấn cơ bản trả lời rõ, đúng nội dung câu hỏi chất vấn, tái chất vấn mà đại biểu HĐND, dư luận và cử tri quan tâm, thể hiện được trách nhiệm, nêu rõ nguyên nhân, giải pháp và thời gian khắc phục những sai sót, hạn chế để làm cơ sở cho việc theo dõi, đôn đốc thực hiện vấn đề đã tiếp thu, ghi nhận.

- *Tăng cường thời gian chất vấn:* Thời gian chất vấn đảm bảo ít nhất 01 ngày tại mỗi kỳ họp, mỗi đại biểu HĐND tỉnh chỉ đặt câu hỏi ngắn gọn với tinh thần hỏi thẳng và trả lời rõ, đảm bảo tính nghiêm túc, có tiếp thu, cầu thị.

- *Nội dung chất vấn:* Được lựa chọn đảm bảo sát thực tiễn, thực hiện có hệ thống, xuyên suốt, tập trung vào vấn đề nổi cộm, bức xúc. Đại biểu HĐND đặt câu chất vấn, tái chất vấn ngắn gọn, đúng trọng tâm và đúng chủ thể được chất vấn.

- *Ghi lại diễn biến phiên chất vấn:* Các phiên chất vấn tại kỳ họp HĐND tỉnh hay phiên giải trình của Thường trực HĐND tỉnh đều được ghi âm, ghi hình, chuyển toàn bộ diễn biến thành văn bản và có thư ký ghi chép, tổng hợp các “lời hứa” của lãnh đạo UBND, ủy viên UBND tỉnh và thủ trưởng các cơ quan chuyên môn của UBND tỉnh về nội dung thực hiện, tiến độ thực hiện, giải pháp khắc phục... để theo dõi đánh giá và có thể tiếp tục tái chất vấn vào kỳ họp hoặc phiên giải trình tiếp theo.

- *Sau mỗi phiên chất vấn:* Thường trực HĐND phân công các Ban HĐND theo dõi, đôn đốc việc thực hiện. Khi cần thiết có thể tổ chức giám sát việc thực hiện “lời hứa” của UBND và các cơ quan chuyên môn. Thông báo kết quả thực hiện cho người chất vấn và báo cáo với HĐND kết quả thực hiện lời hứa đó.

3. Một số giải pháp nâng cao chất lượng chất vấn và trả lời chất vấn tại kỳ họp HĐND, phiên giải trình của Thường trực HĐND tỉnh

- *Thứ nhất, nâng cao nhận thức về hoạt động chất vấn, tăng cường vai trò trách nhiệm của đại biểu HĐND:* Đối với đại biểu HĐND, chất vấn không chỉ là quyền mà còn là trách nhiệm của đại biểu trước cử tri. Trong quá trình giám sát, với trách nhiệm của mình, đại biểu thấy những vấn đề bức xúc, những biểu hiện của tinh thần thiếu trách nhiệm trước công việc, thiếu nghiêm túc trong tuân thủ pháp luật... đại biểu HĐND phải yêu cầu các cơ quan báo cáo, giải trình rõ. Đại biểu HĐND ngoài việc phản ánh tâm tư, nguyện vọng chính đáng của cử tri, cần phải tìm hiểu sâu, kỹ những vấn đề cử tri bức xúc, dư luận xã hội quan tâm và trách nhiệm của các cơ quan có thẩm quyền, thực hiện quyền giám sát của mình thông qua hoạt động chất vấn, trả lời chất vấn.

- *Thứ hai, phát huy vai trò của Thường trực HĐND trong công tác chuẩn bị nội dung chất vấn, nội dung giải trình:* Các câu chất vấn phải được tổng hợp từ nhiều kênh thông tin như: từ quá trình giám sát của Thường trực HĐND, các Ban HĐND, các tổ đại biểu và đại biểu HĐND; từ thực tiễn cuộc sống, từ hoạt động TXCT, tiếp công dân của đại biểu, thu thập thông tin từ các phương tiện thông tin đại chúng. Cần chuẩn bị và lựa chọn kỹ nội dung chất vấn trực tiếp tại hội trường. Việc đặt câu hỏi chất vấn cần ngắn gọn, đúng trọng tâm, dễ hiểu, thiết thực, có căn cứ xác đáng, có địa chỉ cụ thể. Nên dành thời gian thỏa đáng để tái chất vấn những nội dung theo kết luận tại phiên chất vấn kỳ họp trước với tinh thần theo đến cùng vấn đề, thể hiện trách nhiệm của HĐND tỉnh trước cử tri và nhân dân.

- *Thứ ba, Chủ tọa phiên chất vấn điều hành phải đúng luật, dân chủ, khoa học.* Chủ tọa cần tìm hiểu kỹ nội dung liên quan đến vấn đề đưa ra chất vấn. Điều

hành nội dung chất vấn cần linh hoạt, gợi mở, tập trung, tái chất vấn đến cùng và kết thúc đúng lúc. Đối với những vụ việc nổi cộm cần có thời gian hợp lý để người chất vấn và người trả lời chất vấn có sự trao đổi, tranh luận; nếu chưa sáng tỏ vấn đề thì chủ tọa điều hành phiên chất vấn có kết luận, hoặc yêu cầu người trả lời chất vấn trả lời trực tiếp đại biểu bằng văn bản, hoặc trả lời vào phiên họp sau.

- *Thứ tư, tăng cường, nhấn mạnh về nghĩa vụ, trách nhiệm trả lời chất vấn, giải trình của các đối tượng được chất vấn, giải trình:* Trên nguyên tắc hỏi ai người đó trả lời. Nội dung trả lời chất vấn cụ thể, rõ ràng, đi thẳng vào vấn đề, giải trình ngắn gọn, đầy đủ theo yêu cầu câu hỏi đặt ra, nêu rõ cái đúng, cái sai, nguyên nhân, xác định rõ trách nhiệm, tiến độ và biện pháp khắc phục khả thi kèm theo. Người trả lời chất vấn phải đề cao vai trò trách nhiệm cá nhân, nhận thức rõ những mặt tích cực và những thiếu sót để khắc phục, tránh tình trạng trả lời chung chung, đùn đẩy trách nhiệm của cá nhân, đơn vị mình.

- *Thứ năm, đại biểu HĐND luôn nêu cao tinh thần trách nhiệm, tìm hiểu kỹ thông tin và các quy định của pháp luật liên quan đến nội dung chất vấn, tái chất vấn, đảm bảo chất vấn mang tính xây dựng và đúng quy định pháp luật.*

- *Thứ sáu, tăng cường hiệu quả, hiệu lực sau hoạt động chất vấn, giải trình.* Sau mỗi phiên chất vấn, giải trình cần có thông báo kết luận chất vấn, giải trình. Có các giải pháp thiết thực, hiệu quả nhằm nâng cao chất lượng công tác tham mưu, rà soát, phân loại, tổng hợp kết quả thực hiện, công tác theo dõi, đôn đốc, giám sát việc thực hiện; đồng thời, nâng cao trách nhiệm phối hợp trong việc thực hiện kết luận của Chủ tọa phiên chất vấn tại các kỳ họp HĐND. Thường trực HĐND, các Ban, các tổ đại biểu và đại biểu HĐND phải tăng cường kiểm tra, đôn đốc, giám sát việc thực hiện những lời hứa của UBND và các ngành liên quan đến nội dung được kết luận tại phiên chất vấn; tạo sự đồng thuận để thúc đẩy công việc nhanh hơn, hiệu quả hơn.

- *Thứ bảy, nhấn mạnh vai trò của truyền thông trong tuyên truyền các hoạt động của HĐND nói chung và hoạt động chất vấn tại kỳ họp HĐND, hoạt động giải trình của Thường trực HĐND tỉnh nói riêng.* Hoạt động chất vấn, giải trình cần công khai, phối hợp truyền hình, phát thanh trực tiếp; cũng như đăng tải các phóng sự, phỏng vấn về các nội dung được chất vấn, đánh giá của cử tri và nhân dân. Đặc biệt, toàn bộ các văn bản, tài liệu, các nội dung chất vấn cần đăng tải công khai trên Trang thông tin điện tử của HĐND cũng như các phương tiện thông tin đại chúng của địa phương để cử tri và nhân dân theo dõi, giám sát.

Trên đây là báo cáo tham luận về kinh nghiệm và giải pháp nâng cao chất lượng hoạt động giải trình, chất vấn và xem xét trả lời chất vấn tại phiên họp của HĐND và Thường trực HĐND tỉnh.
